

המוסד לבוררות מוסכמת בשחתיים הציבורייםבדורות מוסכמת (כ"ב) 1/02
פירוש והשלמה

- בענין: 1. הסתדרות עובדי המדינה
2. הוצע האצ"צ לעובדי בתי חולים ממשלתיים

התובעים

ג ג ג

מדינת ישראל

הנתבעת

בפני: ע"ד נתמן אדרי, יו"ר
ע"ד שלמה גורמן
פרופ' אביהם (רמי) פרידמן

בשם התובעים: ע"ד אסף ברינזון
בשם נתבעת: ע"ד מיכל לייסר אלכשן

פסק בוררותשלמה גורמן, ע"ד

פסק בוררות זה דן בשני עניינים, שהם ספחים של פסק הבוררות בר"מ 1/02 שהוציא המוסד ביום 6 באוגוסט 2007 (להלן – הפסק המקורי). עניין אחד עוסק בבקשת המדינה "להבהיר/לפרש" את הפסק המקורי. העניין השני דן בהפיכת שתי חוספות שקליחת שניהם לעובדים – לתוספות אחידות, כפי שהוחלט בפסק המקורי, והוא מובא אלינו בעקבות כשלון הצדדים להגיע להסכם שהוצע בפסק המקורי, וכפי שיפורט בהמשך.

- א. הבהרה או פירוש פסק הבוררות:
2. בפסק המקורי נקבע – לענין המנהלים האדמיניסטרטיביים של בתי החולים הממשלתיים – הקטע שלהלן, שסומן ה':
"ה. לבסוף עלינו להחליט בתביעה להשוות את שיער דרגת התקן של המנהלים האדמיניסטרטיביים של בתי החולים הממשלתיים לזה של המנהל"לים לאופרכלות של משרדי הממשלה."

-2-

לאחר ששמענו עדויות הסברים על המקרי המנהלים האדמיניסטרטיביים, והתרשמנו מדמת האחריות הגבוהה המוטלת עליהם, החלטנו להיענות לתביעה ולקבוע ששיא דרגת התקן שלהם יהיה זהה לשיא דרגת התקן של טמב"לים לאגריכלות במשרדי הממשלה, וזאת החל ב-1 באוגוסט 2007. אנו מבדילים ששימי זה אינו צריך להשפיע בכל דרך שהוא על שימי דרגתם של עובדים אחרים בבתי-החולים, לדבות עובדים העוסקים במשאבי אדם והכפופים ישירות למנהלים האדמיניסטרטיביים. המדובר בשימי ייחודי המתייחס אך ורק למנהלים האדמיניסטרטיביים."

3. יאמר מיד, כי הלשון שבה נקטה המדינה בבקשתה: "להבהיר/לפרש" – אינה ברורה כל צורתה. היא אינה מצאצא עיגון בנוסח של ההסכם הקיבוצי שכוון את המוסד לבוררות ושלפיו המוסד מוסמך "לדון ולפסוק" (סעיף 4 (א) להסכם) וכן הוא מוסמך "לפרש פסק בוררות שניתן על ידו או להשלימו" (סעיף 4 (ב) להסכם).

לפיכך אנו נתייחס לבקשת המדינה כאל בקשה לפרש את הפסק המקורי או להשלימו.

4. בבקשתה סוענת המדינה, כי עפ"י לשון הפסק, עשויים כל המנהלים האדמיניסטרטיביים לעלות לאותה דרגה, תוך התעלמות מן המחכונות התיפקודית הנהוגה במערכת מזה שנים רבות, שלפיה עובדי המינהל והמשק בבתי-החולים הממשלתיים מדורגים בשש רמות, כהתאם לגודלם או להיות ביה"ח "עצמאי" או "לא-עצמאי". עוד סוענת המדינה, כי הפסק המקורי מביא לכך שמנהלים אדמיניסטרטיביים מסוימים יעלו באופן דרגות, וזהו תוצאה בלתי סבירה, לדעת המדינה. וכן סוענת המדינה, כי לתוצאות הללו לא התכוונו יוצרי הפסק, ומכאן הצורך בהבהרתו בנקודה זו.

המדינה מבקשת מאיתנו שנפרש את הפסק המקורי, כך שתחזור למקומה המחכונת של דירוג המנהלים כהתאם לרמה של בית החולים, כפי שהיה נהוג עד כה, וזאת תוך העלאת דרגתם של המנהלים - איש איש בדירוג של בית החולים שלו - בדרגה אחת.

5. התובעים מתנגדים לבקשת המדינה וטוענים, כי הפסק המקורי הוא טופי, ובקשת המדינה באה למעשה לשנותו. התובעים טוענים עוד, כי הפסק המקורי קיבל את תביעת התובעים בעניין הצדון כלשונה ולכן אין מקום לפרשנות.

-3-

6. חוק הבוררות, התשכ"ח-1968, החל על המוסד לבוררות בסעיף 8 להסכם שכוון את המוסד, ובחוק זה ניתן - עפ"י סעיף 22 שבו -

"לתקן או להשלים את פסק הבוררות, אם היה ליקוי באחד מאלה:

(1) נפלה בפסק טעות סופר, פליטת קולמוס, השמטה, טעות בתיאור אדם או גוף, בתאריך,

במספר, בדישור וכיוצא באלה;

(2) (3) (4)..."

ניכר בעליל, שבקשת המדינה אינה נכנסת לתחום התיקון וההשלמה שחוק הבוררות מאפשר לעשות בפסק בורות.

מאידך גיסא, כאמור לעיל, ההסכם שכוון את המוסד לבוררות קובע בסעיף 4(ב) -

"המוסד לבוררות... יהיה מסמך לפרש פסק בורות שניתן על ידו או להשלים"

7. הגנה כי כן, שלמוסד לבוררות ניתנה סמכות שלא ניתנה לבוררים לפי חוק הבוררות - להשלים את פסק הבוררות שנתן וכן לפרשו. ברור שסמכויות אלה ניתנו בשים לב לאופי המיוחד של הסכסוכים שהמוסד נועד להכריע בהם, שעניינם יחסי עבודה. כזה שונה פסק של המוסד לבוררות מוסכמת מפסק בורות רגילה וכן מפסק דין של בית משפט (שכדרך כלל נתון לערעור); אלה הם סופיים וניתן לשנותם רק בשל ליקויים טכניים שנפלו בהם. המוסד דן בעבר בבקשות לפרש או להשלים פסקי בורות, והוא עשה זאת בהתחשב בגסיבות המיוחדות של כל אחת מן הבקשות שהוגשו. לא ניתן לקבוע הגזיות מתי ייענה המוסד לבקשה לפרש פסק בורות או להשלימו ומתי יסרב לה, הכל תלוי בגסיבות המיוחדות של כל מקרה שכא לפני המוסד.

8. טוענת המדינה, כאמור, כי תוצאתו של הפסק המקורי - לענין המנהלים האדמיניסטרטיביים - אינה סבירה, ולא יתכן שמותב הבוררים התכוון לה.

9. כאן עלינו לבחון האם רשאים הבוררים היושבים בתיק זה להפעיל את ידיעתם האישית, שכן הם הם שנתנו את הפסק המקורי - או שמא עליהם לנקוט בקני מידה אובייקטיביים לגבי פירוש הפסק המקורי ולהתעלם מחזירותיהם האישיות. אנו מעדיפים את החלופה השנייה, שכן העובדה שתברי המותב הנוכחי הם אלה שגם נתנו את הפסק המקורי - היא מקרית ואינה מחייבת על-פי סדרי המוסד. יכלו לשבת לדין בוררים אחרים, ובדאי שכך אילו נבצר מחבר המותב הראשון לשבת בדיון השני. זאת ועוד, אילו דעתם של חברי המותב הראשון הייתה נחוצה לכירור הבקשה לפרש או להשלים את הפסק, כי אז היו אותם

-4-

חברים גורשים להעיד לפני המותב השני. ומה אם נבצר מחברים אלה, כולם או חלקם, מכל סיבה שהיא, לתאר את כוונותיהם לאמור בפסק הראשון – כלום ידא בכך כדי לסכל דיון בבקשה לפרש או להשלים את הפסק המקורי? נוסף על כך, אין זה הולם שמי שישב בהכרעת דין משפטי או מעין משפטי ייקרא להעיד על מושבותיו בעת כתיבת הכרעת הדין. מכאן, שיש לבחון את כוונת הבוררים בפסק המקורי כפי שהיא עולה מן הפסק עצמו, ולא מזיכרונם של הבוררים.

10. כוונת של הפסק המקורי (בנקודה הנדונה) מגלה, כי הבוררים לא יכלו להתכוון לתוצאה שלפיה מנהלים (של בתי חולים קטנים) יעלו בארבע דרגות באיכות אחת. תוצאה כה קיצונית לבטח היתה מחייבת הנמקה, וכזאת לא ניתנה. קיימת איפוא בנקודה זו "לקונה" בפסק, האומרת דרשני. עוד מגלה הבחינה, כי הבוררים לא יכלו להתכוון שיווצר פער כה גדול בין דרגתם של מנהלים אלה לבין דרגתם של הכפופים להם באותו בית חולים. בקטע האחרון בסעיף ה' של הפסק, נאמר:

"אני מבהירים ששיטת זה אינו צריך להשתרע בכל דרך שהיא על שיטת דרגתם של עובדים אחרים בבתי-החולים לרבות עובדים העוסקים במשאבי אנוש והמפורשים ישירות למנהלים האדמיניסטרטיביים. המדובר בשיטת ייחודי המתייחס אך ורק למנהלים האדמיניסטרטיביים."

עוד יצוין, כי בחיפוק (המוסכם) של עובדי מינהל ומשק נקבע לאמור: "מתח הדרגות בתקן של סגן מנהל אדמיניסטרטיבי בבית חולים, יהיה נמוך בדרגה אחת מזו של המנהל אליו כפוף הסגן". בהיעדר הנמקה, לא יעלה על הדעת שהבוררים התכוונו ליצור פער כה גדול בין דרגתם של המנהלים לזו של סגניהם.

11. המשקל המצטבר של הדברים מביא למסקנה ששאלת הדירוג של המנהלים האדמיניסטרטיביים של בתי החולים לפי גדלם והיותם עצמאיים או לאו – נותרה בלתי מוכרעת, ועל כן ניתן וצריך להשלים את הפסק המקורי ולהכריע בשאלה זו.

12. אשר על כן, לאחר שנתנו דעתנו לכל ההיבטים של העניין, הגענו למסקנה, כי יש לפרש ולהשלים את הפסק המקורי כך, ששיא דרגת התקן של המנהלים האדמיניסטרטיביים בדירוג ששיא דרגת התקן שלהם היא 22, יעלה ל-23, ובהתאמה – יעלה בדרגה אחת שיא התקן של המנהלים האדמיניסטרטיביים האחרים.

-5-

3. הפיכת תוספות שיקליות לאחיות

13. בפסק המקורי קיבלנו את דרישת התובעים להמיר את "תוספת מינהל ומשק" ואת "תוספת בית חולים" מסכום נקוב לאחוז מן השכר. עוד קבענו, כי "הפיכת שתי התוספות לאחיות תהיה כרוכה בתוספת של 50 ש"ח לעובד כפי שהוצע בעבר ע"י הגתבעת".

הצדדים הסכימו ביניהם על שיעור התוספות. הם נחלקו לגבי תביעת התובעים שהתוספת בסך 50 ש"ח "תשורייך" מפני תחולת חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987, באופן שהשווי-באחחים- לא יובא בחשבון לצורך השלמת השכר של העובדים עד לגובה שכר המינימום. במלים אחרות: העובדים חסאים לתוספות ואמורות יזכו לתוספת של 50 ש"ח (שיתושוו באחחים) מבלי שתוספת זו תיגרע מהסכום שהמדינה משלמת כהשלמה לשכר מינימום. מדובר בחלק משמעותי של עובדים המדורגים בדרגות הנמוכות.

14. תביעת התובעים מעוררת אהדה משום שהיא באה להביא לכך שהתוספת של 50 ש"ח שפסקנו – אכן תהיה תוספת למשכורת של העובדים ולא תהיה תוספת חשבונית גרידא, שתצמצם את הסכום של השלמת שכר שמשלם המעביד. דא עקא ודרישת התובעים באה בשעה מאוחרת בדיון, ממש לקראת נעילה. התופעה, שלפיה עובדים בשירות המדינה מקבלים שכר שהוא מתחת לשכר המינימום – מצערת. השלמת השכר ע"י המעביד גורמת לכך שכל תוספת קבועה המשותלמת לעובד עקב עבודתו – למעט התוספות המנויות בסעיף 3 לחוק שכר מינימום – אינו מביא להגדלת הסכום שהוא מביא הביתה, כי אם לקיזוז מן ההשלמה שמשלם המעביד, כאמור. תופעה זו קיימת מזה שנים, והנה מצאו התובעים לזכות לפנות אלינו רק אנב דיון במימוש החלטתנו בפסק המקורי להפיכת התוספות ה"ל משקליות לאחיות.

15. כלל גדול בהתדיינות משפטית, שאין פוסקים לתובע סעד שלא נתבקש בכתב תביעתו. ואנו לא נסטה מכלל זה. אינו יודעים מה כרוך בסטייה המבוקשת מדיני שכר מינימום; ואם היא בכלל מותרת; כיצד ישפיע הדבר על תוספות אחרות בשירות המדינה או במשק. נושא זה ראוי לו להתברר בתביעה העומדת ברשות עצמה, ולא כספיה לפסק הבודדות המקורי.

16. אשר על כן אנו מחליטים שלא להיענות לבקשת התובעים בעניין זה.

-6-

17. המדינה הציעה לאחד את שתי התוספות - בצירוף -50 ש"ח שפסקנו - וששיעורן ידא 18.23% מהשכר המשולב של עובד בדרגה 17 בדירוג המינהלי בוותק 0. היא הציעה שהתוספת המאוחדת תיקרא "תוספת בית חולים" או תוספת "מינהל ומשק".

התובעים - לשיטתם - הציעו ש"תוספת בית חולים" תעמוד על -50 ש"ח שהם 1.94% מהשכר המשולב כאמור, ואילו יתרת התוספת שמעל -50 ש"ח תצורף ל"תוספת מינהל ומשק" באופן שזו תהיה 16.29% מן השכר המשולב כאמור. צירוף האחרים מביא לאותו שיעור שהציעה המדינה - 18.23%.

18. לאור החלטתנו דג"ל בעניין חוק שכר מינימום, אני מציע לחברי לפסוק כדלקמן:

- (1) תוספת "מינהל ומשק" תעמוד על שיעור של 16.29% מן השכר המשולב של עובד דרגה 17 בדירוג המינהלי בוותק 0.
- (2) תוספת "בית חולים" - תבוטל, ובמקומה תבוא "תוספת בוררות", שערכה - 1.1.05 - הוא -50 ש"ח ותהיה 1.94% מן השכר המשולב של עובד בדרגה 17 בדירוג המינהלי בוותק 0.

פרוט' אברהם פרידמן - אני מסכים לפסק הבוררות של עמיתי עו"ד ש. גוברמן.

עו"ד נתן ארדי, יושב ראש

אני מסכים לחלק הראשון של פסק הבוררות של עמיתי עו"ד שלמה גוברמן, הן בדרוג המנהלים האדמיניסטרטיביים.

אשר לחלק השני, הן בבקשת התובעים, כי תוספת השכר שפסקנו לא תקחו מההשלמה לשכר מינימום המשתלמת לעובדים המדרגים בדרגות הגבוהות, אני סבור, כי מן הראוי היה לברר סוגיא זאת במסגרת התיק העיקרי. טענת התביעה, כי התביעה שלא לקחו את התוספת מההשלמה לשכר מינימום לא נדונה במהלך הבוררות ולכן אין המוסד מוסמך לפסוק בה במסגרת התיק העיקרי, איננה נראית לי, מקובלת עלי עמדת התובעים, כי הבוררים קיבלו את התביעה המקורית באופן חלקי בלבד, ולכן הם מוסמכים לעצב את הסעד הפסק לפי הבנתם.

-7-

אני מתווה דעה בשאלה, אם כסופו של דבר הייתי מגיע למסקנה, כי התוספת בסך -50 ש"ח, או כפי שצוין בפסק של עמיתי ש. גוברמן - 1.94% מהשכר המשולב של דרגה 17 בוותק אפס, צריכה להתקח מההשלמה לשכר מינימום אם לאו. אולם, אין זה מתקבל על דעתי שאין הבוררים מוסמכים לפסוק בנושא במסגרת התיק העיקרי, שהרי תוצאת הפסיקה תקבע אם העובדים המקבילים השלמה לשכר מינימום יקבלו הלכה למעשה את התוספת שנקבעה בפסק הבוררות העיקרי אם לאו.

עמיתי ש. גוברמן קובע בפסק שלו:

"אינני יודעים מה כרוך בסטייה המבוקשת מדיני שכר מינימום; האם היא בכלל מותרת; כיצד ישפיע הדבר על תוספות אחרות בשירות המדינה או המשק."

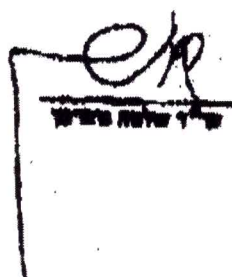
אכן, השאלות הנשאלות על-ידו נכבדות ומורכבות אך אין מציעה לבררן במסגרת התיק העיקרי, ולאור דווקא "בתביעה העומדת ברשות עצמה", כדברי עמיתי.

לפיכך אני קובעים, פה אחד, לפי האמור בחלק א' של פסק דינו של הבורר עו"ד ש. גוברמן ובכרוב דעות לפי האמור בחלק ב' של אותו פסק.

ניתן בירושלים, היום י' באב התשס"ח (11 באוגוסט 2008).

ד"ר ש. גוברמן (עו"ד)

ד"ר ש. גוברמן (עו"ד)

ד"ר ש. גוברמן (עו"ד)